

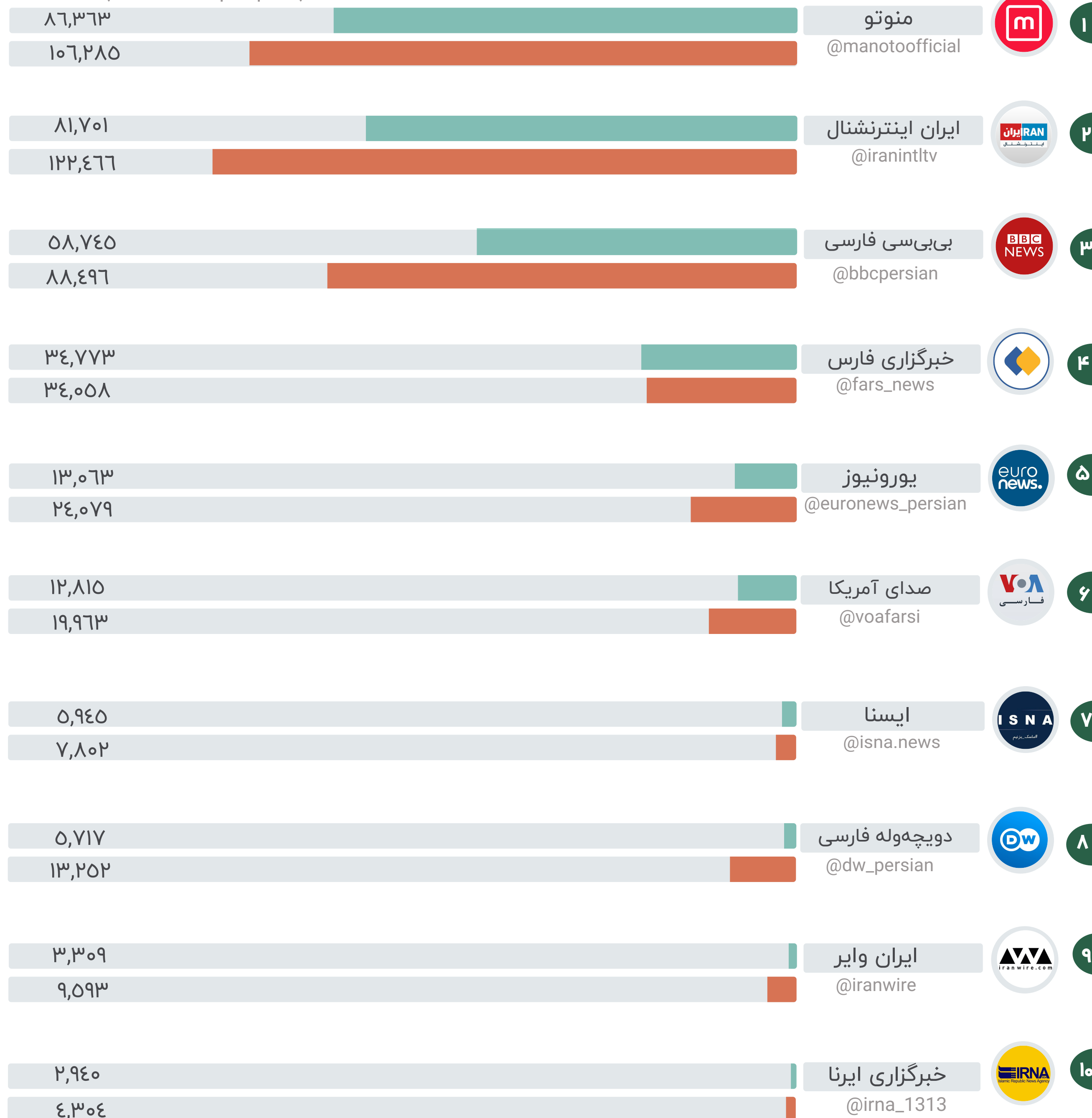
بررسی اثر فیلترینگ اینترنت بر تعامل کاربران با رسانه‌های خبری

صفحات ۱۰ رسانه خبری فعال اینستاگرام در بازه ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ

متوسط تعاملات هر پست همه رسانه‌ها به جز خبرگزاری فارس افزایش پیدا کرده است.

مقایسه متوسط تعاملات کاربران به ازای هر پست ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ برای همه رسانه‌ها

۱۵۰.۰۰۰ (Interactions per post)

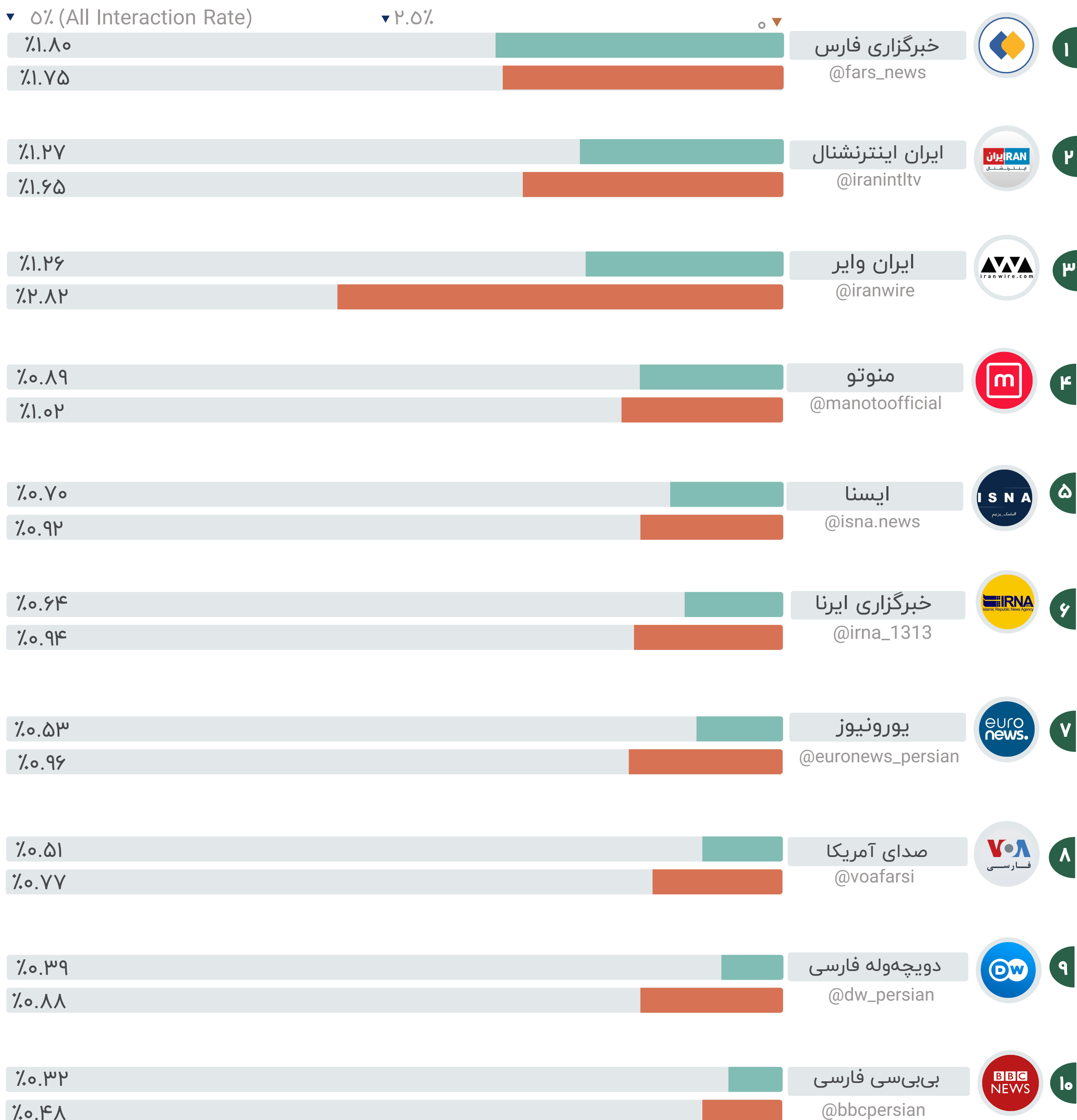

تعاملات = مجموع لایک‌ها + مجموع کامنت‌ها

بازه قبل از فیلترینگ بازه بعد از فیلترینگ

نرخ تعامل همه رسانه‌ها به جز خبرگزاری فارس افزایش پیدا کرده‌است.

مقایسه نرخ تعامل ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ برای همه رسانه‌ها

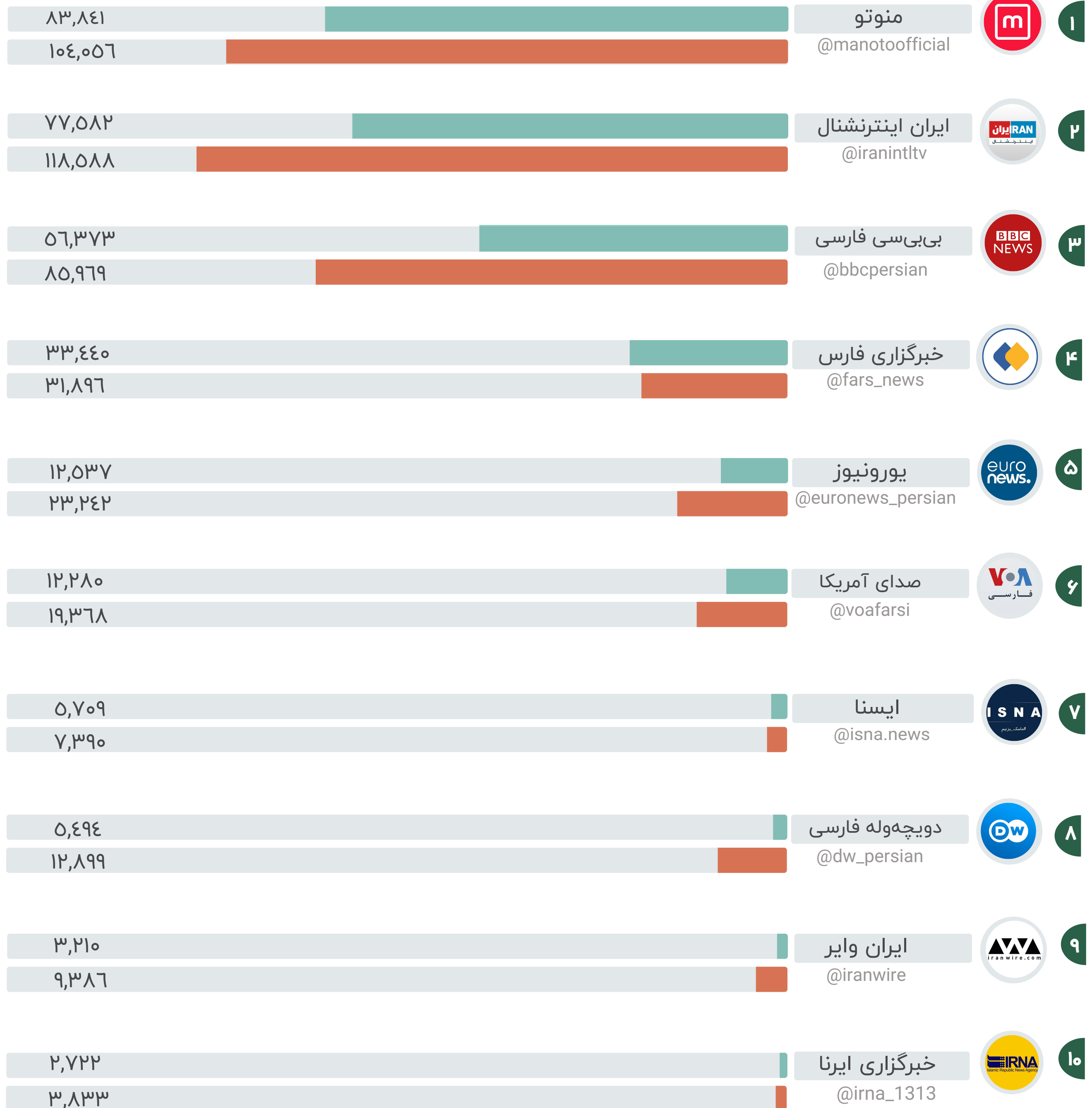
نرخ تعامل = تعداد تعاملات تقسیم بر تعداد پست تقسیم بر متوسط تعداد فالوئر ضرب در ۱۰۰

بازه قبل از فیلترینگ بازه بعد از فیلترینگ

متوسط لایک‌های هر پست همه رسانه‌ها به جز خبرگزاری فارس افزایش پیدا کرده‌است.

مقایسه متوسط لایک‌های هر پست، ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ برای همه رسانه‌ها

۱۵۰.۰۰۰ (Likes per post)

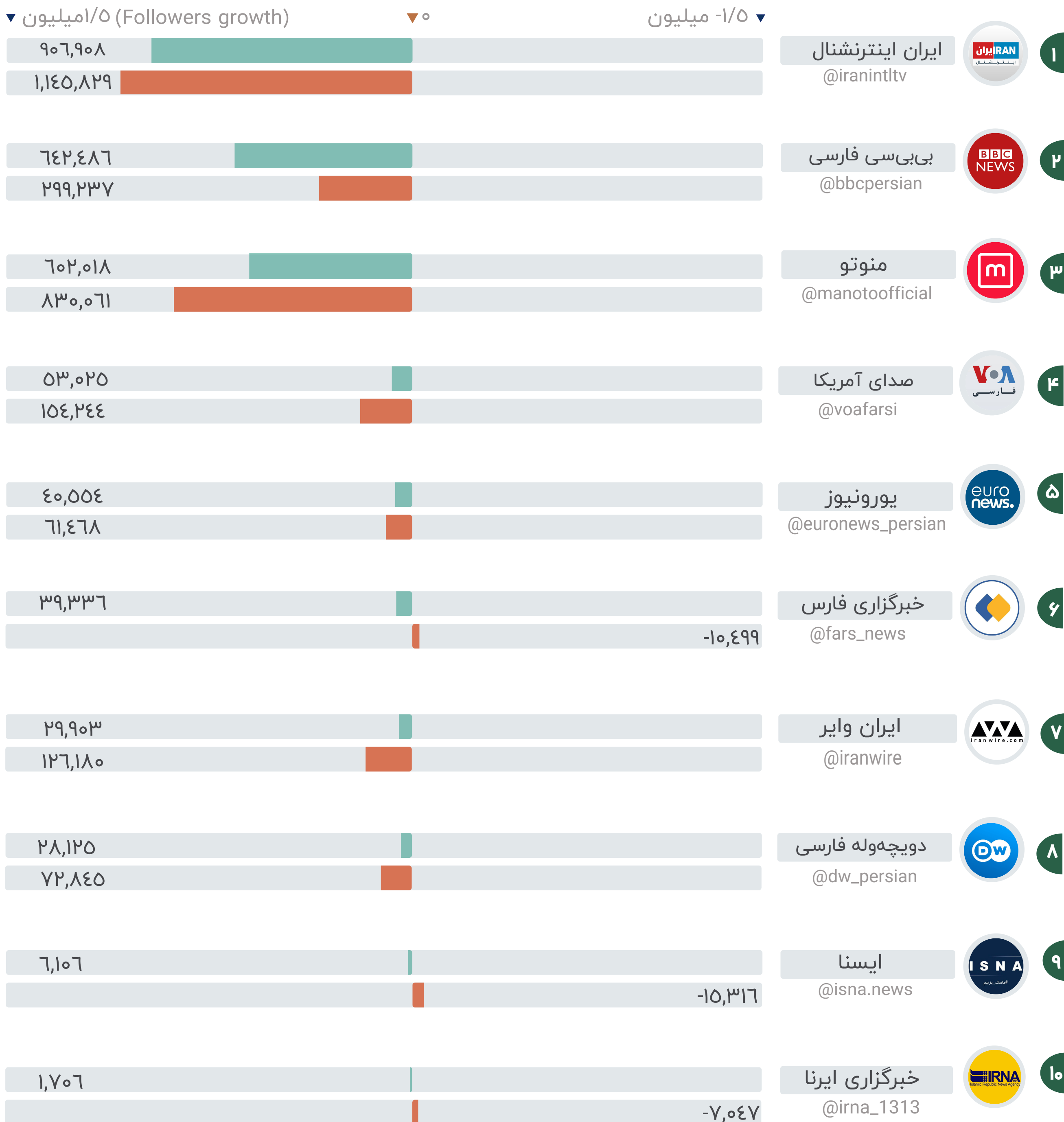

توجه شود که هر کاربر فقط یکبار می‌تواند هر پست را لایک کند. بنابراین تعداد لایک‌ها نشان‌دهنده تعداد کاربران است.

بازه قبل از فیلترینگ بازه بعد از فیلترینگ

میزان رشد فالوئر همه رسانه‌های خارجی به جز بی‌بی‌سی افزایش پیدا کرده‌است.

مقایسه رشد تعداد فالوئر ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ برای همه رسانه‌ها

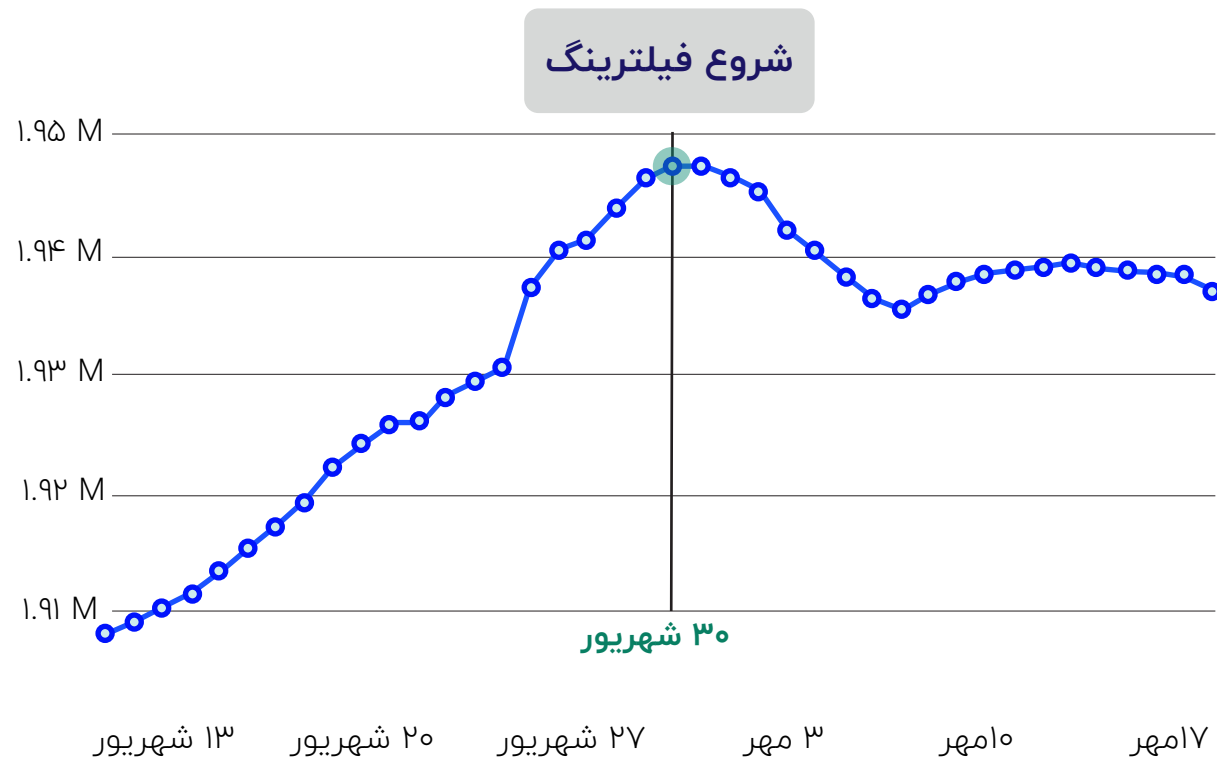

بازه قبل از فیلترینگ ■ بازه بعد از فیلترینگ ■

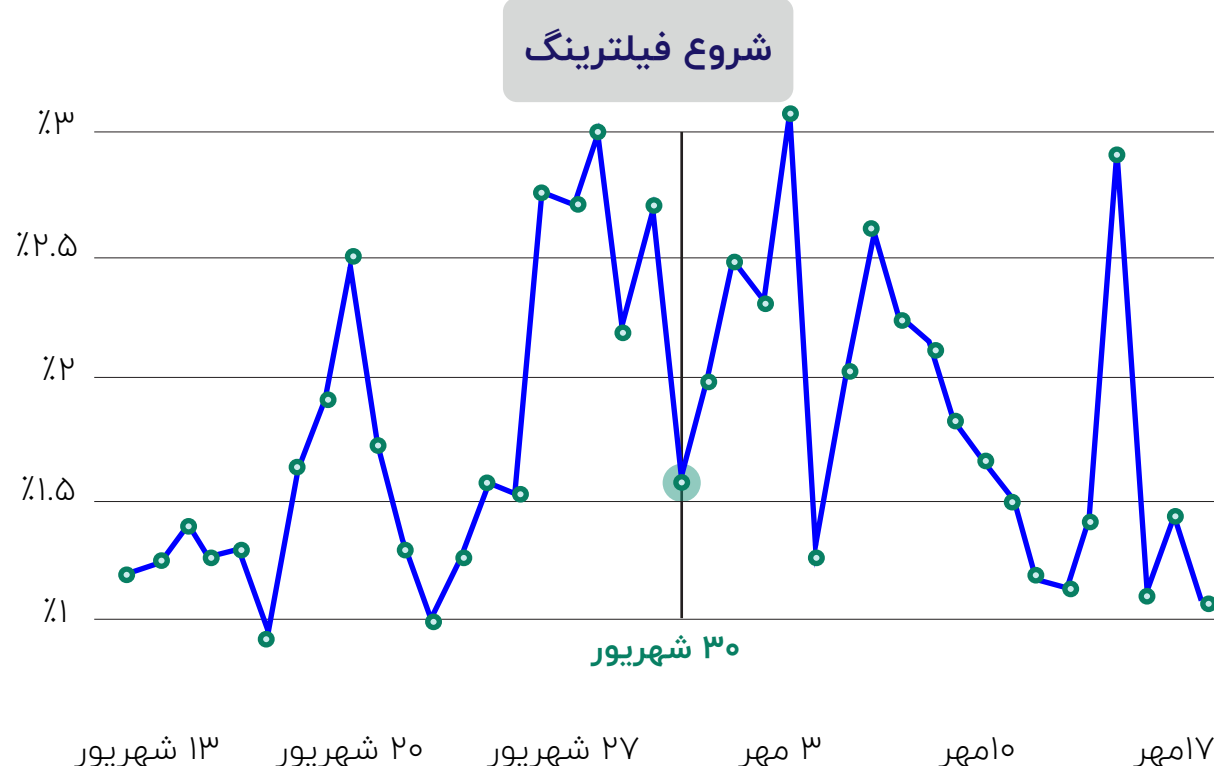
عملکرد صفحه خبرگزاری فارس، ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ اینترنت

تاریخ ۰۱ شهریور تا ۱۸ مهر ۱۴۰۱

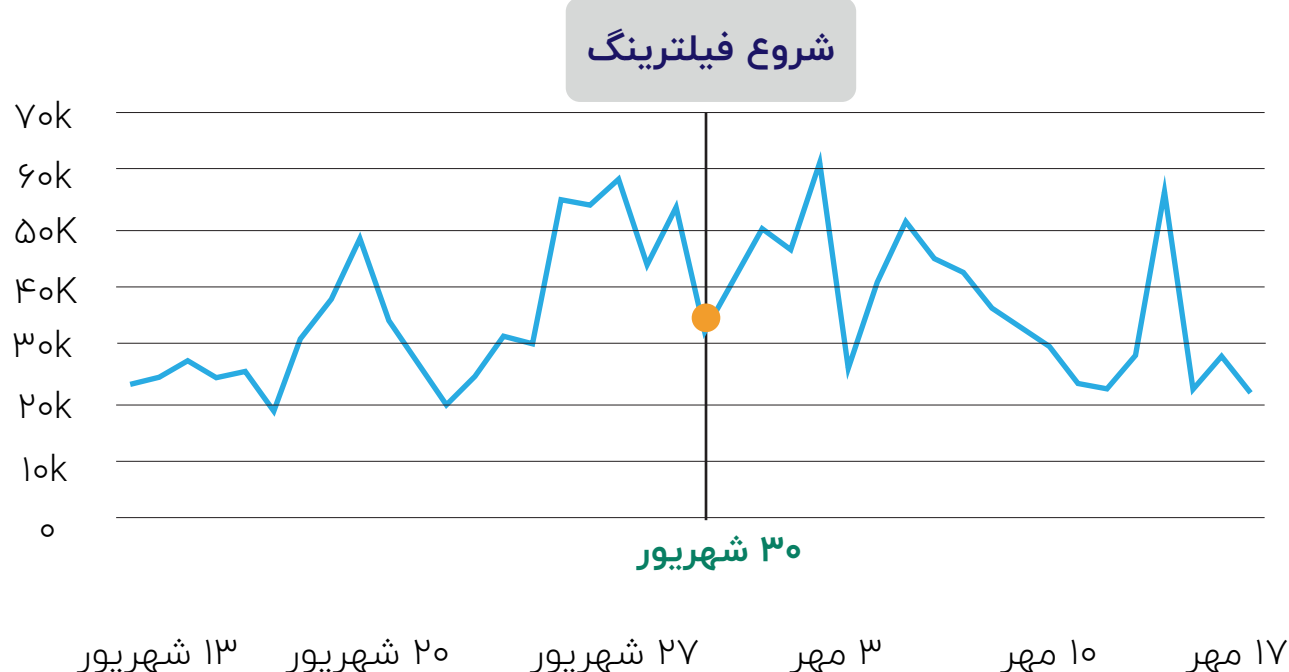
تعداد فالوورها کاهش یافته است.

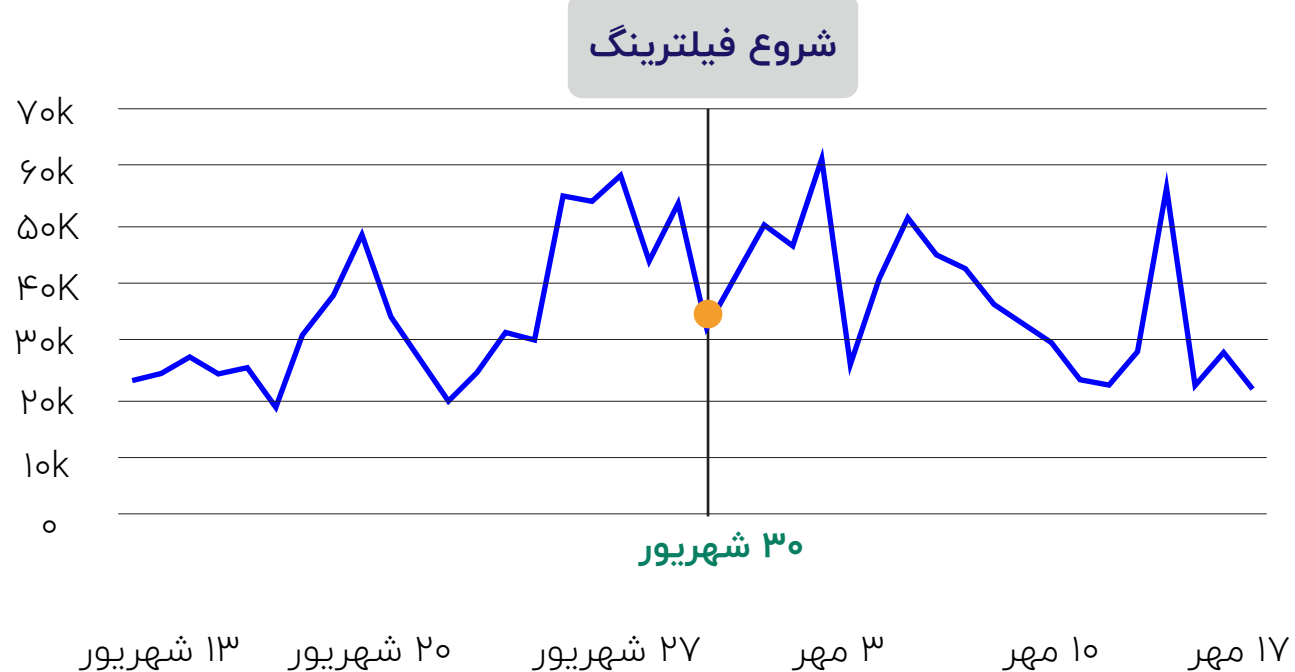
الگوی نرخ تعامل تقریباً بدون تغییر بوده است.

متوسط تعداد لایک‌های پست‌ها تقریباً بدون تغییر است.

متوسط تعداد تعاملات پست‌ها تقریباً بدون تغییر است.

توضیحات

- متوسط تعداد لایک پست‌ها = مجموع لایک‌های پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها
- متوسط تعداد تعاملات پست‌ها = مجموع تعداد تعاملات پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها

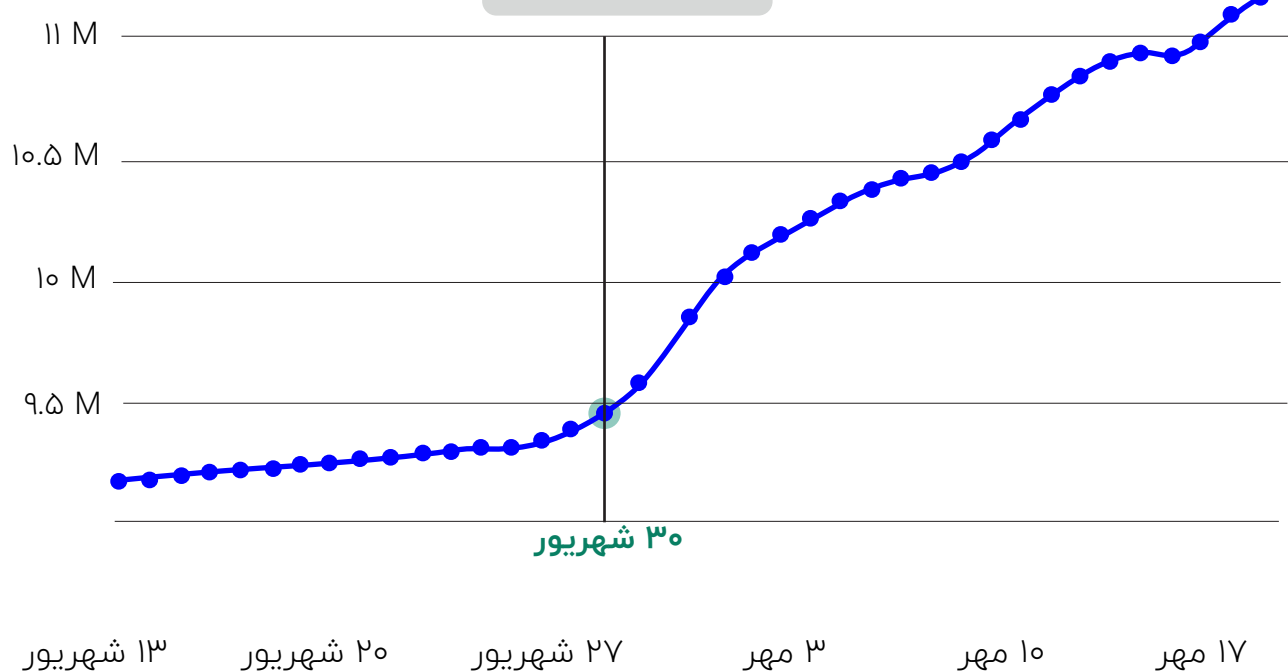
عملکرد صفحه منوتو ، ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ اینترنت

تاریخ ۰۱ شهریور تا ۱۸ مهر ۱۴۰۱

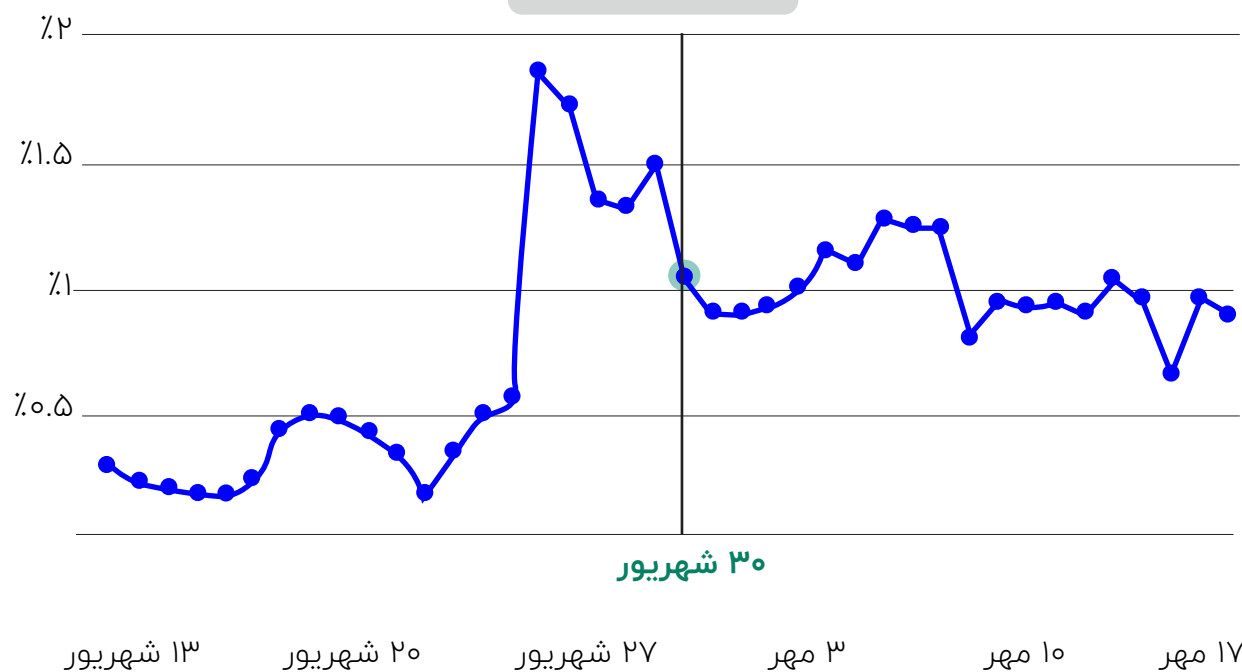
تعداد فالوورها افزایش یافته است. نرخ رشد فالوئر نیز رشد داشته است.

نرخ تعامل، روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

شروع فیلترینگ

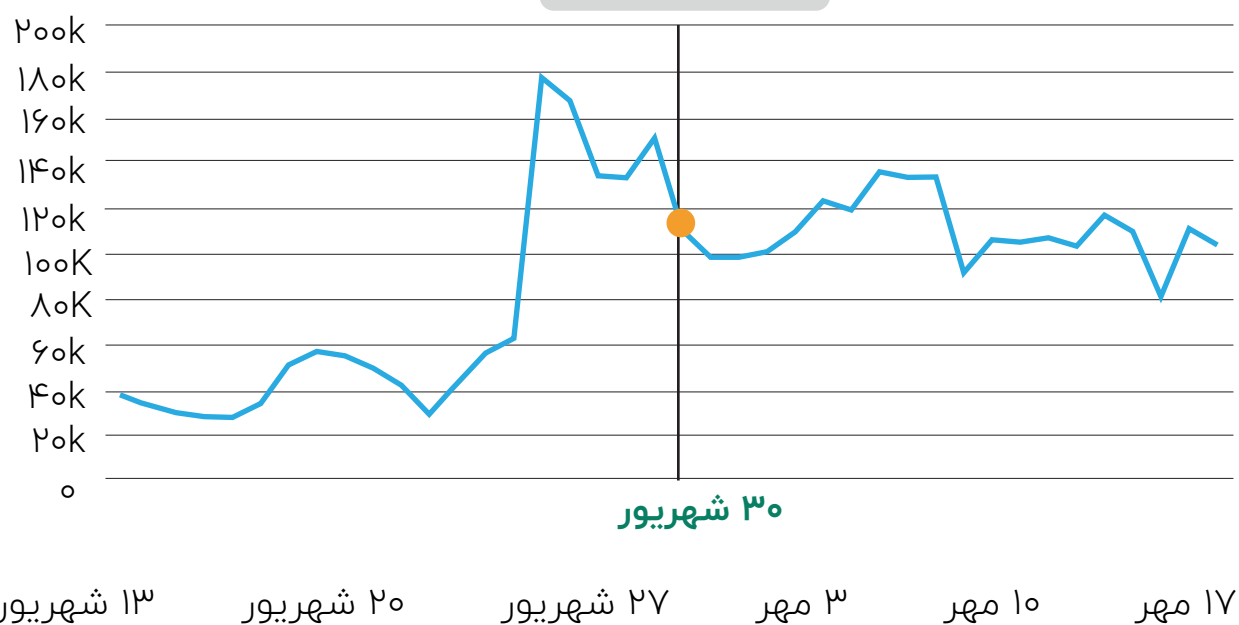
شروع فیلترینگ

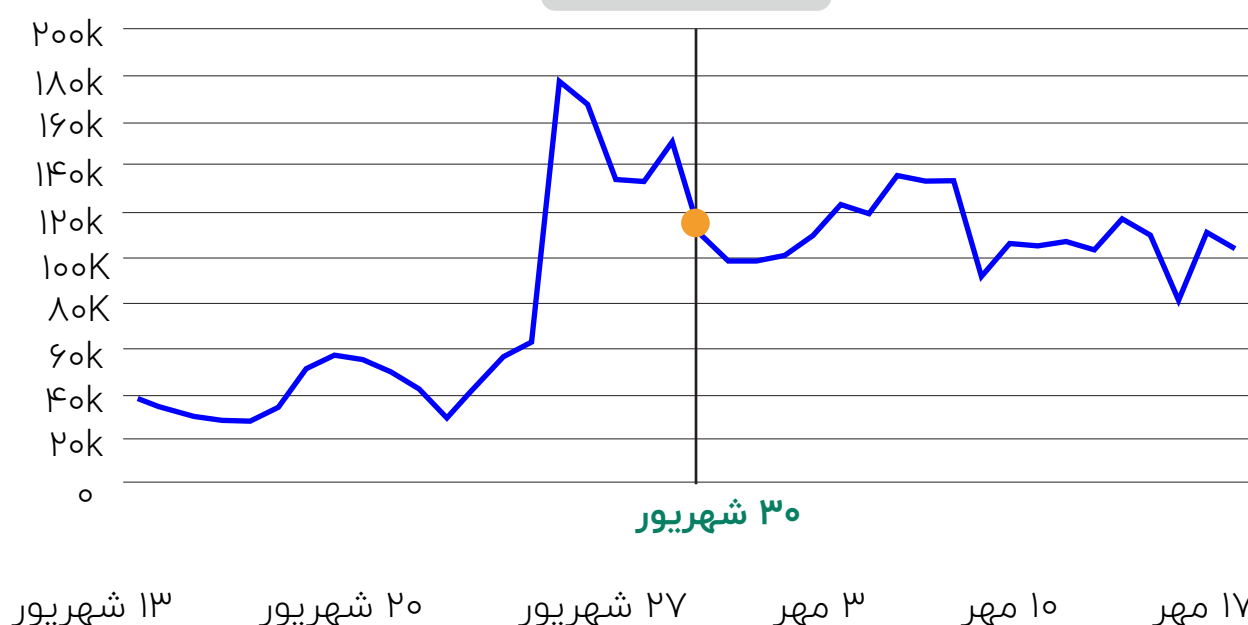
متوسط تعداد لایک‌های پست‌ها روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

متوسط تعداد تعاملات روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

شروع فیلترینگ

شروع فیلترینگ

توضیحات

- متوسط تعداد لایک پست‌ها = مجموع لایک‌های پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها
- متوسط تعداد تعاملات پست‌ها = مجموع تعداد تعاملات پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها

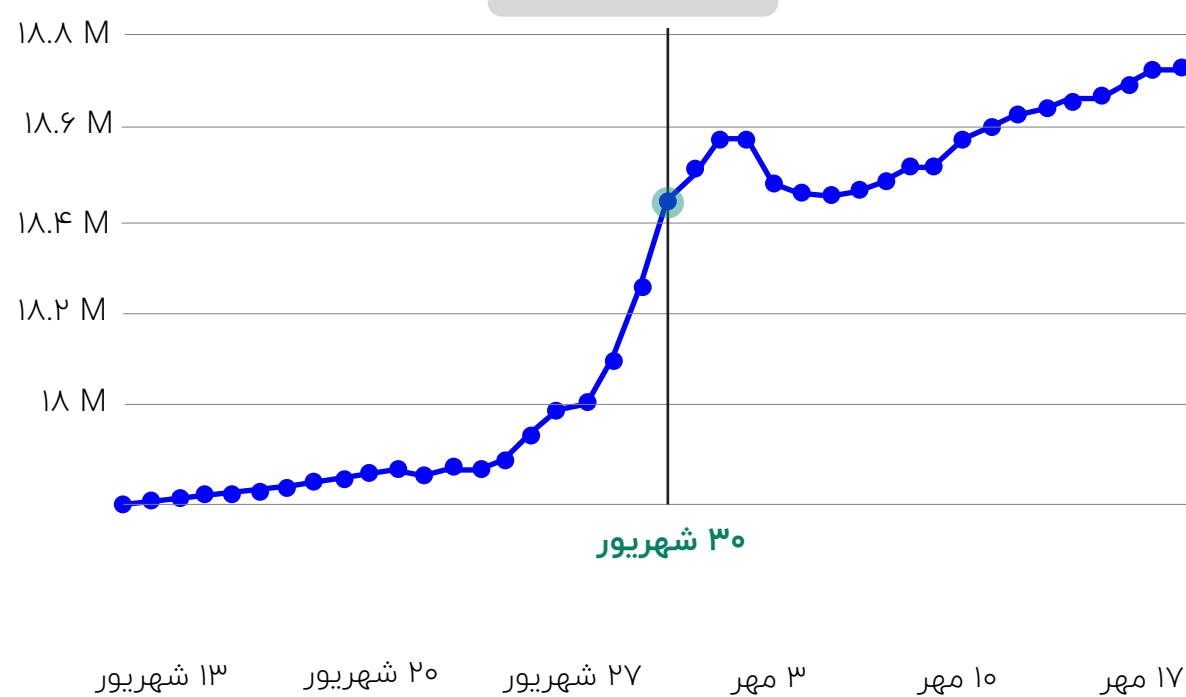
عملکرد صفحه بی‌بی‌سی، ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ اینترنت

تاریخ ۱۰ شهریور تا ۱۸ مهر ۱۴۰۱

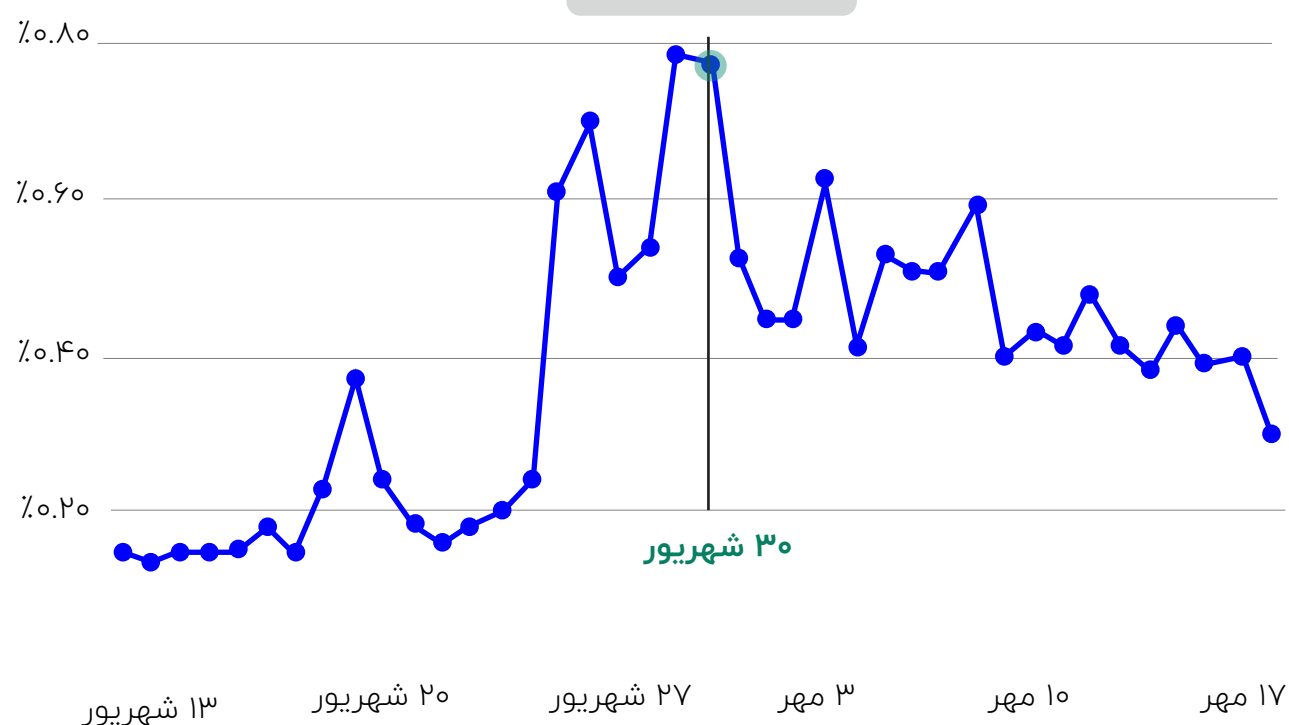
تعداد فالوورها افزایش یافته است. نرخ رشد فالوئر نیز رشد داشته است.

نرخ تعامل، روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

شروع فیلترینگ

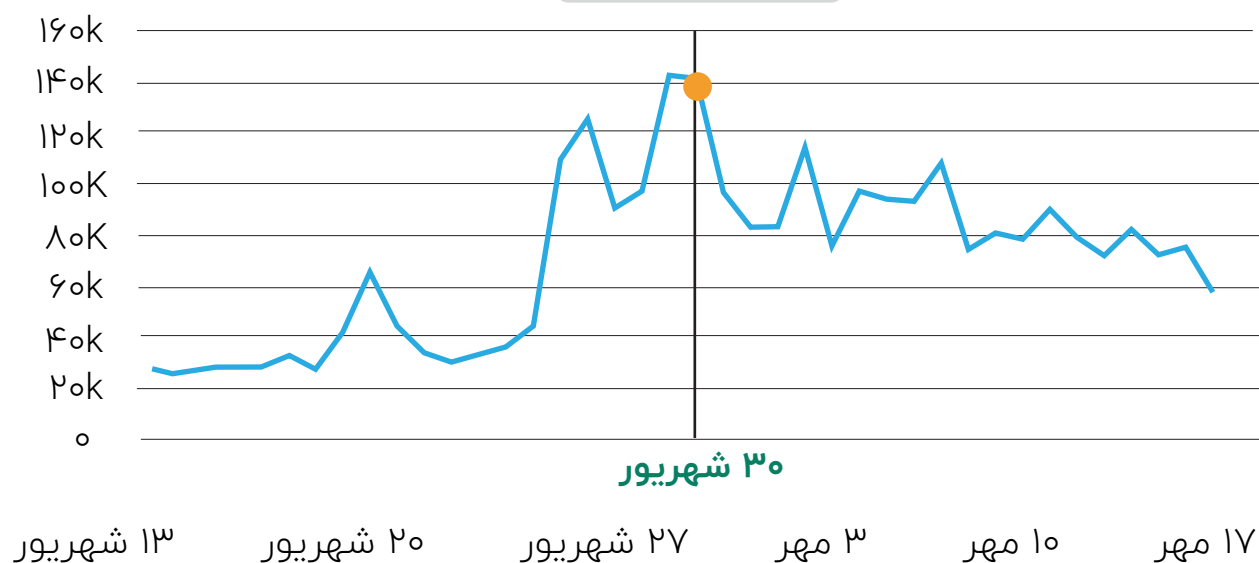
شروع فیلترینگ

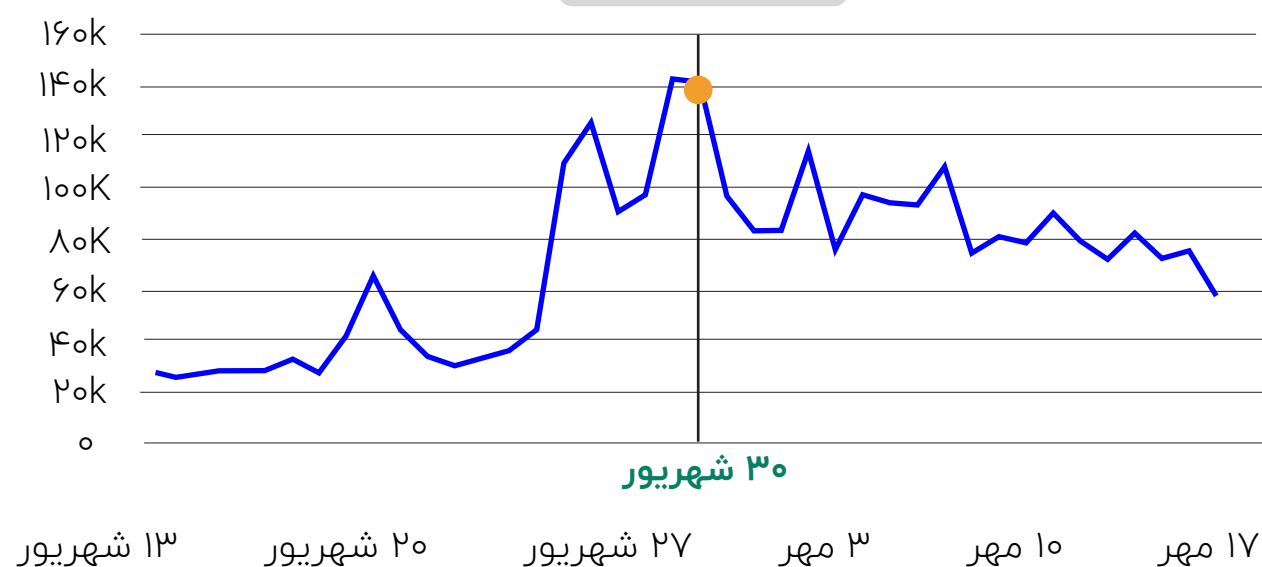
متوسط تعداد لایک‌های پست‌ها روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

متوسط تعداد کل تعاملات روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

شروع فیلترینگ

شروع فیلترینگ

توضیحات

- متوسط تعداد لایک پست‌ها = مجموع لایک‌های پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها
- متوسط تعداد تعاملات پست‌ها = مجموع تعداد تعاملات پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها

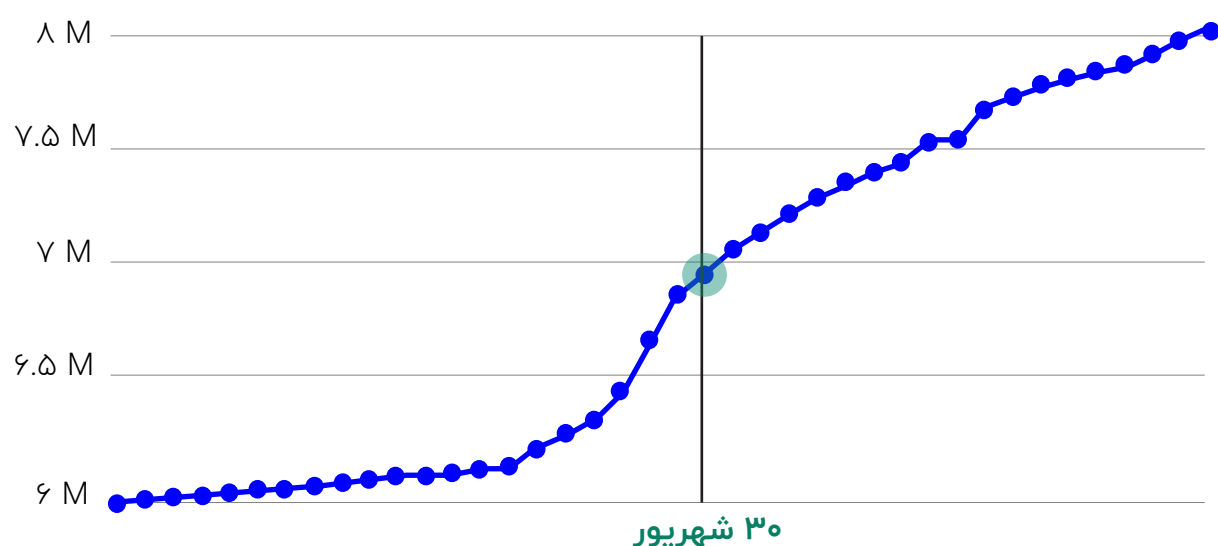
عملکرد صفحه ایران اینترنشنال، ۲۰ روز قبل و بعد از فیلترینگ اینترنت

تاریخ ۱۰ شهریور تا ۱۸ مهر ۱۴۰۱

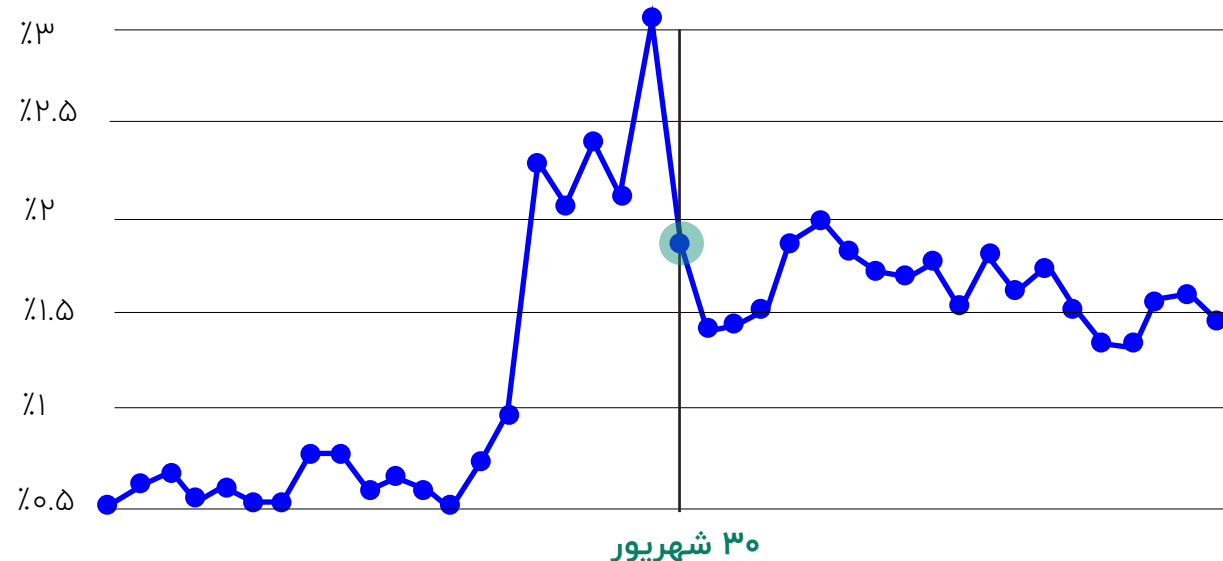
تعداد فالوورها افزایش یافته است. نرخ رشد فالوئر نیز رشد داشته است.

نرخ تعامل، روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

شروع فیلترینگ

شروع فیلترینگ

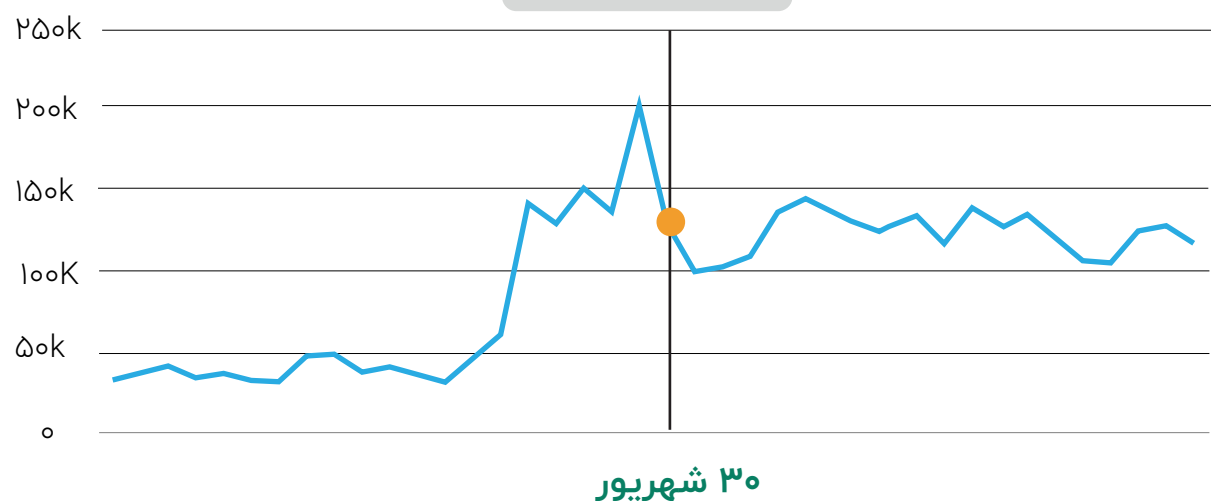
۱۳ شهریور ۲۰ شهریور ۲۷ شهریور ۳ مهر ۱۰ مهر ۱۷ مهر

۱۳ شهریور ۲۰ شهریور ۲۷ شهریور ۳ مهر ۱۰ مهر ۱۷ مهر

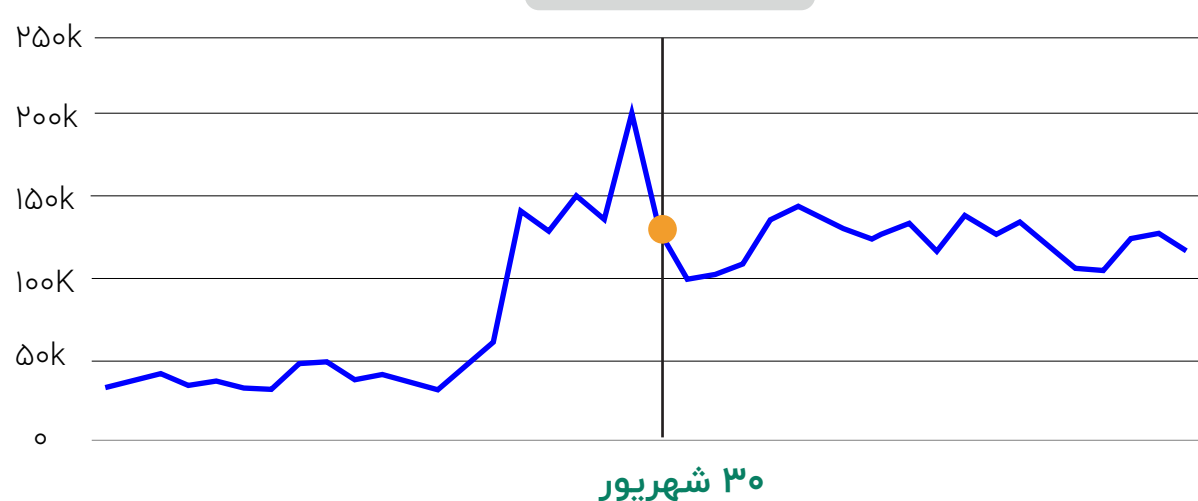
متوسط تعداد لایک‌های پست‌ها روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

متوسط تعداد کل تعاملات روند نزولی داشته اما از متوسط قبل از فیلترینگ بیشتر است.

شروع فیلترینگ

شروع فیلترینگ

۱۳ شهریور ۲۰ شهریور ۲۷ شهریور ۳ مهر ۱۰ مهر ۱۷ مهر

۱۳ شهریور ۲۰ شهریور ۲۷ شهریور ۳ مهر ۱۰ مهر ۱۷ مهر

توضیحات

- متوسط تعداد لایک پست‌ها = مجموع لایک‌های پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها
- متوسط تعداد تعاملات پست‌ها = مجموع تعداد تعاملات پست‌ها تقسیم بر تعداد پست‌ها

نتیجه‌گیری

با توجه به این که در بازه زمانی بعد از اعمال فیلترینگ متوسط تعداد تعاملات و لایک‌های پست‌ها برای تمام رسانه‌های خبری فارسی‌زبان خارج از کشور نسبت به دوره مشابه قبل از آن افزایش داشته است، به نظر می‌رسد که فیلترینگ اینستاگرام تاثیر چندانی بر دسترسی کاربران به آن‌ها نداشته است.

قطعا قسمتی از این افزایش مربوط به افزایش نرخ تعامل کاربران است. اما همان‌طور که در جدول زیر مشخص است، در خصوص ۳ رسانه اصلی، درصد افزایش متوسط تعداد لایک‌های هر پست از درصد افزایش نرخ تعامل همواره بیشتر بوده است.

رسانه	رشد لایک	رشد نرخ تعامل
منوتو	۲۴٪	۱۵٪
ایران‌اینترنشنال	۵۳٪	۳۰٪
بی‌بی‌سی	۵۳٪	۵۰٪

ممکن است تصور شود که نرخ دسترسی کاربران داخل کشور به شدت کاهش یافته و افزایش متوسط تعداد لایک‌های هر پست مربوط به کاربران خارج از ایران است. **اولا** میزان افزایش متوسط لایک‌های این ۳ رسانه به حدی زیاد است که نسبت‌دادن تمام آن به کاربران خارج از کشور را غیرمنطقی می‌سازد. **ثانیا** عدم تغییر محسوس در خصوص تعاملات کاربران با پست‌های خبرگزاری فارس نیز شاهد دیگری بر عدم کاهش سطح دسترسی مخاطبین داخل کشور است. **ثالثا** رشد فزاینده تعداد فالوئرهای این صفحات نیز درحدی است که احتمال خارج‌نشین بودن تمام آن‌ها را رد می‌کند.

درخصوص رشد فزاینده تعداد فالوئرهای این ۳ رسانه دو فرضیه می‌توان مطرح کرد: (۱) وقایع سیاسی منجر به **افزایش علاقه کاربران به مسائل سیاسی** شده و (۲) دسترسی به فیلترشکن برای سایر نیازمندی‌های کاربران باعث **مواجهه آن‌ها با این صفحات و فالو کردن آن‌ها** شده است. نتایج پژوهش زیر موید فرضیه دوم است.

Hobbs, W. R., & Roberts, M. E. (2018). How sudden censorship can increase access to information. *American Political Science Review*, 636-621, (3) 112.

به‌طور خلاصه به نظر می‌رسد فیلترینگ نه تنها باعث کاهش سطح دسترسی مردم به رسانه‌های خارج از کشور نشده است؛ بلکه نرخ تمایل مردم به آن‌ها را نیز بیشتر کرده است.

فکت‌پار ضمن درک اهمیت و احترام به موضوع امنیت ملی، امیدوار است نتایج این پژوهش و موارد مشابه در نهایت منجر به تجدیدنظر مسئولین محترم کشور درخصوص قطع اینترنت در مواقع بحرانی بشود.